

Na osnovu člana 35, stav 1.1 Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosova (Službeni list Republike Kosova, br.77 / 16 avgust 2010) i člana 114 Zakona br. 04/L-093 o bankama, mikrofinansijskim institucijama i nebankarskim finansijskim institucijama (Službeni list Republike Kosova, br.11 / 11 maj 2012), Odbor Centralne banke Republike Kosova na sastanku održanom 29 avgusta 2013 odobrio :

PRAVILNIK O UPRAVLJANJU RIZIKOM LIKVIDNOSTI ZA MIKROFINANSIJSKE INSTITUCIJE

Član 1 Svrha i delokrug

1. Cilj ovog pravilnika je da utvrdi standarde i minimalne zahteve za efikasno upravljanje rizikom likvidnosti mikrofinansijskih institucija (u daljem tekstu: MFI).
2. Ovaj pravilnik važi za sve MFI i filijale stranih MFI registrovanih od CBK da deluju na Kosovu.

Član 2 Definicije

1. Svi izrazi koji se koriste u ovom pravilniku imaju isto značenje sa sledećim definicijama za potrebe ovog pravilnika:
 - a. *Filijala strane MFI ili filijala druge strane finansijske institucije* (u daljem tekstu strana filijala MFI) – označava pravno lice , koji ima glavno sedište i licenciran je za obavljanje mikrofinansijske delatnosti u jednoj drugoj jurisdikciji osim Republike Kosovo;
 - b. *Nedostatak likvidnosti* - podrazumeva svaku sistuaciju , kada MFI:
 - i. nema dovoljno likvidnih sredstava ili se suočava sa teškoćama kako bi se osiguralo da su na tržištu, u cilju ispunjenja obaveza tokom dospelosti i zadovolji nepredvidjene zahteve fondova od poverilaca ili;
 - ii. nema mogućnosti za financiranje rasta sredstava;
 - c. *Rizik likvidnosti* –podrazumeva mogućnost finansijskog gubitka usled nedostatka likvidnosti

- d. *Neto priliv gotovine* – označava razliku između ulaznih i izlaznih tokova novca u određenom vremenskom periodu , što odražava povećanje ili smanjenje količine novca;
- e. *Preostala ugovorena dospeća* – označava vremenski period preostao do kraja dospeća sredstava i ugovorenih obaveza;
- f. *Koncentracija u izvorima finansiranja* – označava situaciju kada jedna odluka ili jedan spoljni faktor može da izazove momentalno i značajno povlačenje fondova , prisiljavajući MFI da značajno promeni svoju strategiju finansiranja;
- g. *Jaz u likvidnosti* – označava razliku između sredstava i obaveza MFI , prema intervalu dospeća;

Član 3

Sistem za upravljanje rizikom likvidnosti

1. MFI da stvore jedan sistem za upravljanje rizikom likvidnosti , koji ima za cilj bolje upravljanje rizikom likvidnost. MFI da osigura da sistem upravljanja rizikom likvidnosti kvalitetno i kvantitetno je u skladu sa veličinom MFI tipologiju aktivnosti i nivo izloženosti riziku likvidnosti..
2. Sistem upravljanja rizikom likvidnosti treba da sadrži , bar sledeće elemente :
 - a. Strategiju i politiku za upravljanje rizikom likvidnosti;
 - b. Organizacionu strukturu za upravljanje rizikom likvidnosti;
 - c. Sistem upravljanja informacijama;

Član 4

Strategija i politika upravljanja rizikom likvidnosti

1. MFI-treba da razvije strategiju i politiku za upravljanje rizikom likvidnosti.
2. Strategija za upravljanje rizikom likvidnosti treba da sadrži najmanje sledeće elemente:
 - a. Ciljeve strategije;
 - b. Principe za upravljanje rizikom likvidnosti;
 - c. Opštu metodologiju koju će MFI da sprovede za upravljanje rizikom likvidnosti u kratkoročnim i dugoročnim periodima;
 - d. Politiku za upravljanje rizikom likvidnosti.
3. Strategija za upravljanje rizikom likvidnosti je sastavljena kao poseban dokument ili kao deo strateškog plana MFI. Strategija treba da bude pregledana redovno, najmanje jednom godišnje.

4. Politike za upravljanje rizikom likvidnosti treba pregledati redovno , najmanje jednom godišnje , i mora sadržati bar sledeće elemente:
 - a. Identifikaciju rizika likvidnosti koja proizilazi od produkta i novih operacija;
 - b. Merenje rizika likvidnosti , posebno:
 - i. Trenutne pozicije likvidnosti , uključujući procenu likvidnih sredstava;
 - ii. Predviđanje ulazni i izlazni tokova novca;
Konzistentnost roka dospeća fondova i izvora finansiranja;
 - iii. Koncentraciju izvora finansiranja po dospelosti , vrsti strukture;

Član 5

Organizaciona struktura za upravljanje rizikom likvidnosti

1. Organizaciona struktura odgovarajuća za upravljanje rizikom likvidnosti, treba da jasno utvrdi nadležnost i odgovornosti organa MFI i definiše dužnosti i odgovornosti relevantnih organizacionih delova u MFI, ovlašćene za praćenje likvidnosti MFI i upravljanje rizikom likvidnosti.
2. Odbor direktora MFI u vezi upravljanja rizikom likvidnosti je odgovoran:
 - a. odobrava stategiju upravljanja rizikom likvidnosti;
 - b. odobrava politiku upravljanja rizikom likvidnosti i praća njihovo sprovođenje ;
 - c. preispituje adekvatnost usvojenih politika i procedura najmanje jednom godišnje;
 - d. razmatra izveštaje o riziku likvidnosti;
 - e. odobrava ograničenja(limite) izloženosti rizikom likvidnosti;
 - f. Praća efikasnost unutrašnje kontrole , kao integralni deo sistema upravljanja rizikom likvidnosti.
3. Od komiteta upravljanja rizikom se zahteva da:
 - a. prati politike upravljanja rizikom likvidnosti i daje predloge za njihovo revidiranje;
 - b. procenjuje sistem upravljanja rizikom likvidnosti ;
 - c. analizira izveštaje o izloženosti rizikom likvidnosti MFI i prati upravljanje rizikom;
 - d. ustanovi i periodično preispita interne pokazatelje likvidnosti i limite izloženosti riziku likvidnosti;

Član 6

Sistem upravljanja informacijama

1. MFI-treba da stvori sistem informacija da blagovremeno i kontinuiranom osnovu osigura merenje praćenje , kontrolu i izveštavanje o procesu donošenja odluka , prilikom upravljanja rizikom likvidnosti.
2. Informacioni sistem treba da :

- a. vrši merenje i praćenje likvidnost i rizik likvidnosti MFI na mesečnom nivou i određenim vremenskim periodima;
- b. prati kompatibilnost utvrđenih granica izloženosti rizika likvidnosti;
- c. obezbedi podatke za utvrđivanje pokazatelji likvidnosti i pripremi podnošenja izveštaja za potrebe MFI;
- d. analizira i prati izvore finansiranja MFI.

Član 7

Ključni elementi za identifikaciju , procenu i upravljanje rizikom likvidnosti

1. MFI treba da identifikuje, proceni i upravlja rizikom likvidnosti na osnovu sledećih elemenata:
 - a. principi procene rizika likvidnosti;
 - b. planiranje i praćenje priliva i odliva novca;
 - c. uspostavljanje i održavanje adekvatne ročne strukture dospeća;
 - d. praćenje izvora sredstava i njihovu koncentraciju;

Neni 8

Principi upravljanja rizikom likvidnosti

1. MFI treba da identifikuje , procenjuje i upravlja rizikom likvidnosti bazirajući se na minimum sledećim principima:
 - a. princip podrške u trajnim izvorima finansiranja;
 - b. princip smanjenja jaza ugovorenog dospeća i jaza dospelosti po realnim kretanjima;
 - c. princip diversifikacije izvora finansiranja po vrsti , valute , instrumenta, zrelosti, tržišta, s obzirom na njihov nivo likvidnosti;
 - d. princip izbalansiranog proširenja / kontrolisane aktivnosti i očuvanja dovoljnog iznosa likvidnih sredstava ;
 - e. principi raspoloživosti ljudskih resursi za efikasno upravljanje rizikom likvidnosti.

Član 9

Planiranje i praćenje priliva i odliva

1. MFI treba predvideti i pratiti ulazni i izlani tok sredstava za određeni vremenski period, koji bi trebalo da bude predviđen za period od 1 (jedne) godine. Ovo predviđanje smatra sve vrste prilive i odlive novca. MFI treba uporediti predviđanja u redovnim intervalima sa sadašnjim vrednostima priliva i odliva sredstava.

Član 10

Određivanje i očuvanje adekvatne ročne strukture

1. MFI treba da prati na mesčnom nivou ročnu strukturu sredstava i obaveza kako bi identifikovali potencijalne nedostatke zrelosti.
2. MFI u cilju merenja i praćenja jaza , klasifikuje ulazne i izlanske tokove sredstava od aktive (prava), pasiva (obaveze) prema intervalu zrelosti.
3. IMF koristi kao datum prikupljanja sredstava poslednji mogući datum naplate i kao datum ispunjenja obaveza mogući datum po sledećim intervalima:
 - a. do 1 mesec,
 - b. 1 meseca do 3 meseca,
 - c. 3 meseca do 6 meseci,
 - d. 6 meseca do 12 meseci.
4. MFI treba da obavlja kontinuirano praćenje jaza po ostaloj očekivanoj zrelosti , koristeći u tu svrhu predviđanja o očekivanim tokovima priliva i odliva gotovine.
5. MFI u okviru predviđanja budućih tokova gotovine, obezbeđuje se da odobrene pretpostavke budu razumne , odgovarajuće , dokumentovane i periodično pregledane .
6. MFI u određivanju preostalog roka dospeća sredstava i obaveza , treba da:
 - a. poseduje bazu podataka ulaznih i izlazni tokova novca koji se zasnivaju na pretpostavke;
 - b. pregleda na redovnim osnovama pretpostavke korišćene u cilju pregleda mogućih promena u spoljnim i unutrašnjim uslovima; kao i
 - c. osigura da pretpostavke uzimaju u obzir sezonski i ciklični karakter ulazni i izlazni tokova novca.
7. CBK -a može da zahteva primenu raznih pretpostavki ili korekcionni faktori za predviđanje i praćenje novčanih tokova po očekivanoj dospelosti, ukoliko smatra da će ove akcije omogućiti bolje prikazivanje profila rizika MFI.
8. MFI vrši analizu praznine likvidnosti oslanjajući se uglavnom na sledeće kriterijume:
 - a. klasifikaciju sredstava i obaveza
 - b. procenu održivosti izvora finansiranja na osnovu istorijskih podataka;
 - c. uspostavljanje limita/granice/za likvidnost praznina ;
 - d. obračunavanje jaza u mesečnim osnovama ;
 - e. predviđanje likvidnosti praznina u budućnosti;
 - f. bilo koji kriter koji se smatra kao razuman

Član 11

Praćenje izvora finansiranja i njihova koncentracija

1. MFI periodično prati izvore finansiranja u cilju očuvanja raznovrsne baze ovih izvora, kao i identifikaciju mogućih koncentracija . Koncentracije se analiziraju prema izvorima finansiranja , vrste finansiranja, tržišta, geografske koncentracije po ročnosti.

2. Praćenje izvora finansiranja i njihove koncentracije obuhvataju:

- a. održavanje trajnih odnosa sa poveriocima ;
- b. praćanje nivoa diversifikacije izvora finansiranja;
- c. utvrđivanje i praćenje kretanja izvora finansiranja.

Član 12

Sprovođenje , popravne mere i civilne kazne

Kršenje odredba ovog pravilnika biće predmet popravnih mera i kazni predviđenih u članovima 105 i 106 Zakona br.04/L-093.

Član 13

Stupanje na snagu

Ovaj pravilnik stupa na snagu 15 dana nakon usvajanje od strane Odbora CBK .

Predsednik Odbora Centralne banke Republike Kosova

Mejdi Bektashi